

Hoe kom ik van GAFAM af, een handleiding.

Peter Scholtens, 11 augustus 2020

<https://degooglisons-internet.org/en/>

Linux
User Group
Nijmegen

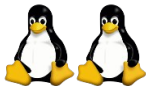
Let's
live

Péhä '17

Handleiding

gemakkelijk te doen voor iedereen

meer werk, maar niet ingewikkeld

gevorderde, je hebt al behoorlijk wat kennis

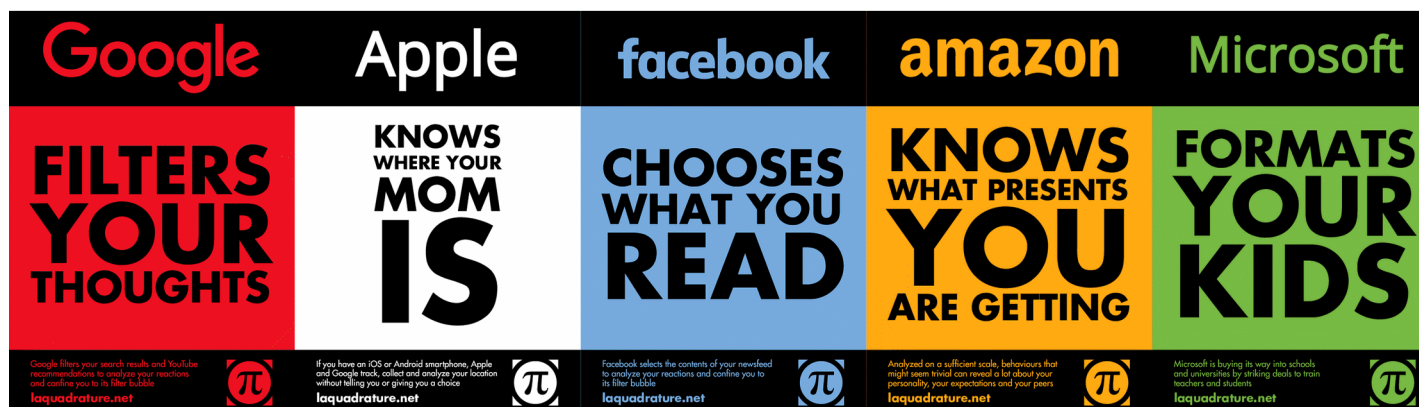

expert!

Moet ik dan onmiddellijk overstappen op Linux? Valkuil 1: wellicht moet je dan alles opnieuw leren, dus kans dat je afhaakt.

Tip: elke [blauwe tekst](#) is een hyperlink, klik erop en je kunt meer details vinden.

Wat betekent GAFAM?

Wat is GAFAM? Afkorting voor de vijf grote Internet bedrijven, ook wel de "The Big Five" genoemd

Afkorting GAFA(M) ooit bedacht in Frankrijk...? In ieder geval stevige oppositie van [La Quadrature du Net](#) (vgl. [Bits Of Freedom](#)) zie de [poster campagne](#) hierboven.

Ook andere afkortingen voor vergelijkbare (monopoliserende?) bedrijven:

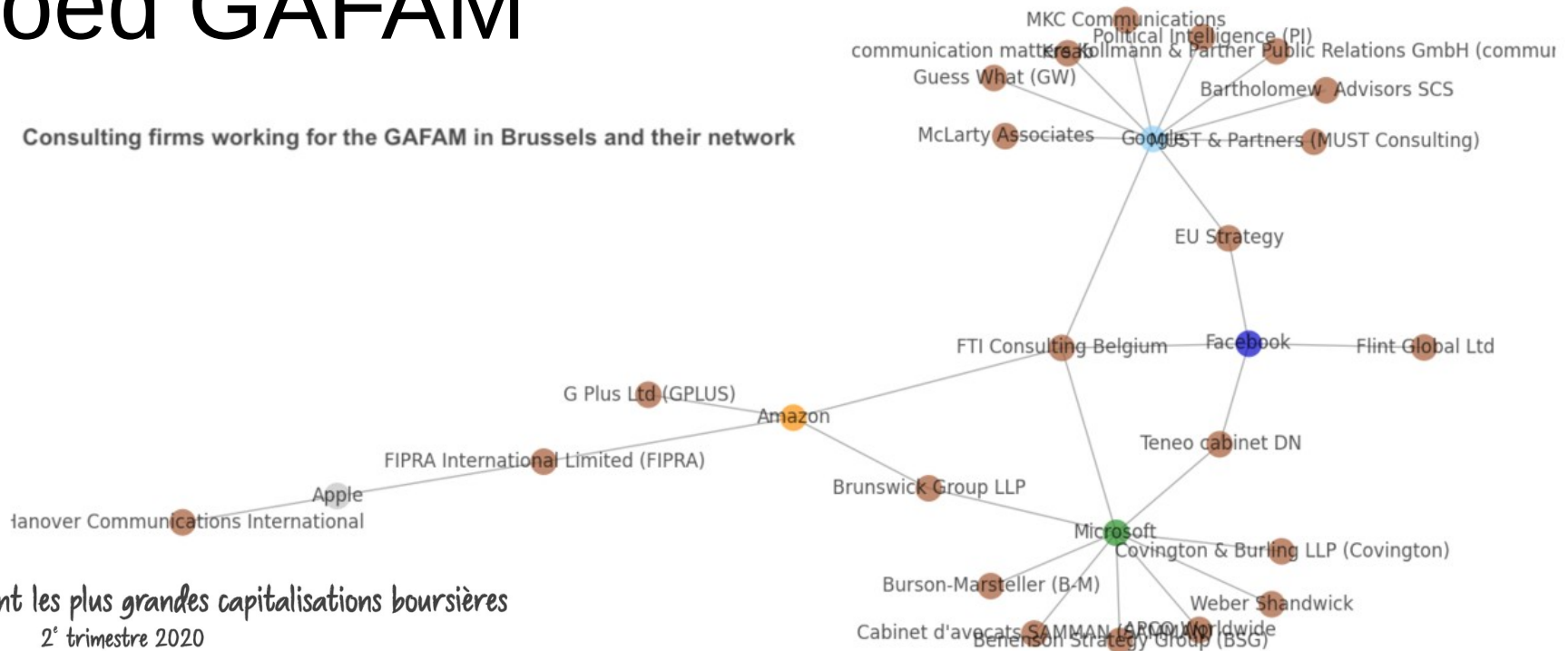
NATU: Netflix, Airbnb, Tesla en Uber

BATX: voor Baidu, Alibaba, Tencent en Xiaomi.

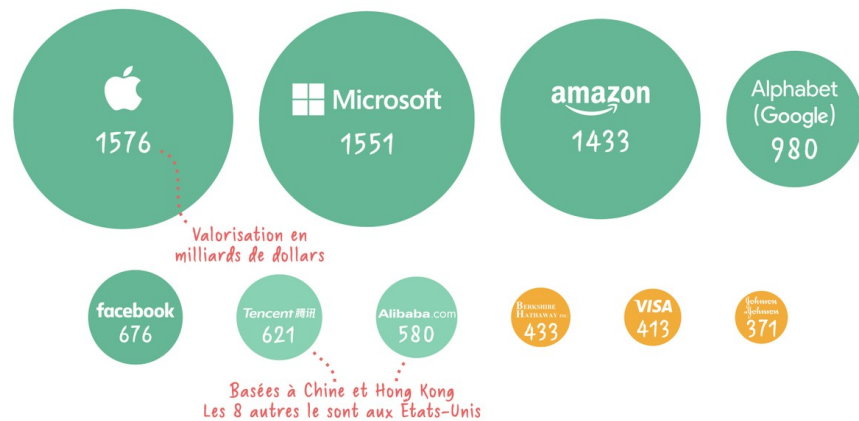
<https://nl.wikipedia.org/wiki/Internetgiganten>

Invloed GAFAM

Consulting firms working for the GAFAM in Brussels and their network

Les 10 entreprises ayant les plus grandes capitalisations boursières
2e trimestre 2020

- GAFAM et autres géants du Net
- Autres secteurs d'activité (finance, santé...)

Éléments de comparaison :

- ensemble du CAC 40 : ~1800 mds \$
- PIB de la France : ~2600 mds \$

Source : Article Liste des entreprises par capitalisation boursière de Wikipédia

La Boussole

<https://fr.wikipedia.org/wiki/GAFAM>

De **omzet** van GAFAM is met \$ 899 miljard bijna net zo groot als de **BBP** van Nederland (\$ 909 miljard).

Waarom gebruik je het nu? De voordelen

- Gemak: Google is een hele efficiënte zoekmachine, Amazon verkoopt ongeveer alles
- Iedereen gebruikt het:
 - programmaformaten zijn de facto standaard (Microsoft)
 - iedereen zit op hetzelfde network (Facebook, Whatsapp, Linked-in)
- Je hoeft geen uitleg of documentatie te lezen, gewoon een collega of vriend raadplegen.

Waarom ik ervan af wil? De nadelen...

- **Filterbubbel:** je krijgt zoekresultaten die afhangen van je vorige zoekresultaten, e-mail inhoud, gedeelde documenten etc.
- **Het schaadt je carrière** als je toekomstige werkgever je vreemde hobbies ziet op Facebook..?
- **Zelfcensuur**, als je de Chinese Muur nog wilt zien, durf je dan nog echt te zeggen wat je denkt over H*ng K*ng? Of over Trump,...
- **Meer van hetzelfde:** Je Whatsapp vrienden zien je origineel bedachte kado al *voor dat* ze het ontvangen, *als eigen* aankoopssuggestie...
- Je hebt **wel** iets te verbergen, **iedereen** heeft iets te verbergen.

Prima dat **jij** het gebruikt, maar ik wil niet dat **jij** me in de GAFAM val lokt...

(Dat is m'n reden om deze presentatie te maken :-)

- *"Join me on Facebook"*: Oh, dat betekent dat je me geen uitnodigingen meer stuurt per e-mail?
- *"Ik stuur je even een Excel sheet"*: Oh, moet ik nu Microsoft Office installeren? En wie betaalt dat?
- *"Pas het maar even aan in dit Google Doc."* Maar ik wil géén Google account!
- Met *"Gebruik gewoon wat iedereen doet"* dwing je anderen zich ook aan GAFAM te conformeren, en help je hen heel direct ook anderen stevig vast te houden.

Wat voor gebruiker ben jij?

- Gemaksgeoriënteerde gebruiker:
 - Maakt zich geen zorgen over privacy, “ik heb toch niets te verbergen”.
 - <https://www.ikhebniksteverbergen.nl/>
 - https://www.bitsoffreedom.nl/bof_tools/niets-te-verbergen/
 - “Een ander past zich maar aan de meerderheid aan, zo werkt democratie toch?”
 - https://nl.wikipedia.org/wiki/Tirannie_van_de_meerderheid
- Pragmatische gebruiker:
 - Open bron als eerste keuze klinkt goed, maar dat lukt me niet altijd
 - Ik wil anderen niet dwingen, maar zeg (ondertussen) niet meer wat ik denk op Facebook en Twitter (zelfcensuur): Wat is er dan nog sociaal aan Facebook als je jezelf censureert?
- Idealist
 - Alle software moet open bron
 - Je kunt alleen met mij communiceren met open standaarden.
 - (Ik, maar dat wist je al :-)

Advies 1

*“Kies een zoekmachine (en toetsenbord!) die **niet** je zoekgeschiedenis leest en bewaard, dan kom je nog eens buiten je bubbel”*

Alternatieve zoekmachines

Gebruik een alternatieve zoekmachine (easy):

- [Ecosia](#) “You search the web, we plant trees”
- [Duckduckgo](#) “We don’t store your personal information. Ever.”
- [Startpage](#) “The world's most private search engine”
- [Qwant](#) “The search engine that respects your privacy.”
- [Of WolframAlpha, SwissCows, MetaGer, Mojeek, Giburu,...](#)

Kies andere browser / gebruiksmode:

- Firefox [privacy](#)
- Brave (heeft ook ingebouwde VPN?)
- <https://www.torproject.org/>

Te veel gedoe? Gebruik het dan tenminste voor gevoelige onderwerpen (gezondheid, politiek,..) dan blijf je je bewust van de spionage ;-)

Gebruik een echt versleutelde e-mail service

- [Proton secure e-mail](#)

Run je eigen zoekmachine!

- [YaCy](#)

Op Android? Gebruik
een open source
toetsenbord van
F-Droid *dat je niet
bespioneerd...*

APPS FORUM DOCS NEWS ISSUES CONTRIBUTE ABOUT

OpenBoard

An opensource keyboard that does not spy on you!

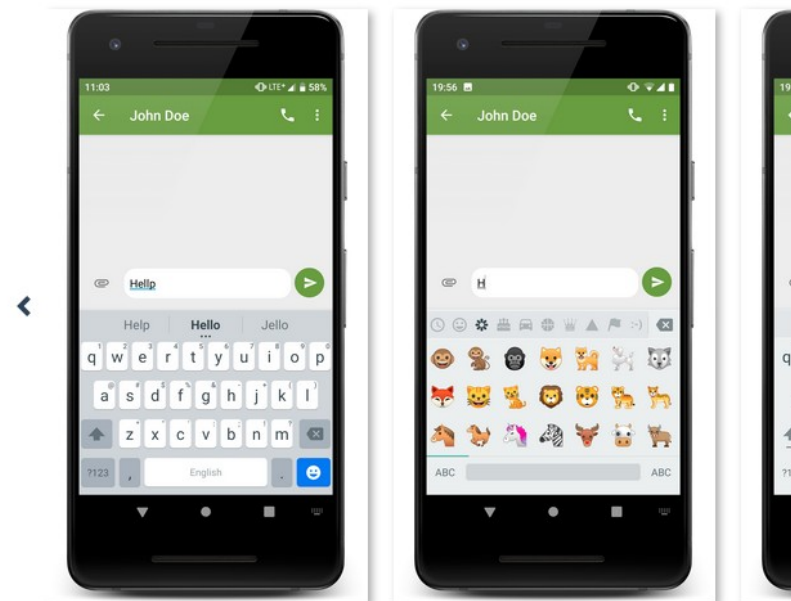
OpenBoard is a 100% foss keyboard based on AOSP, with no dependency on Google binaries, that respects your privacy.

Features:

- Spell correction
- Themes
- Emojis

This app is opensource, the code is available here: <https://github.com/dslul/openboard>

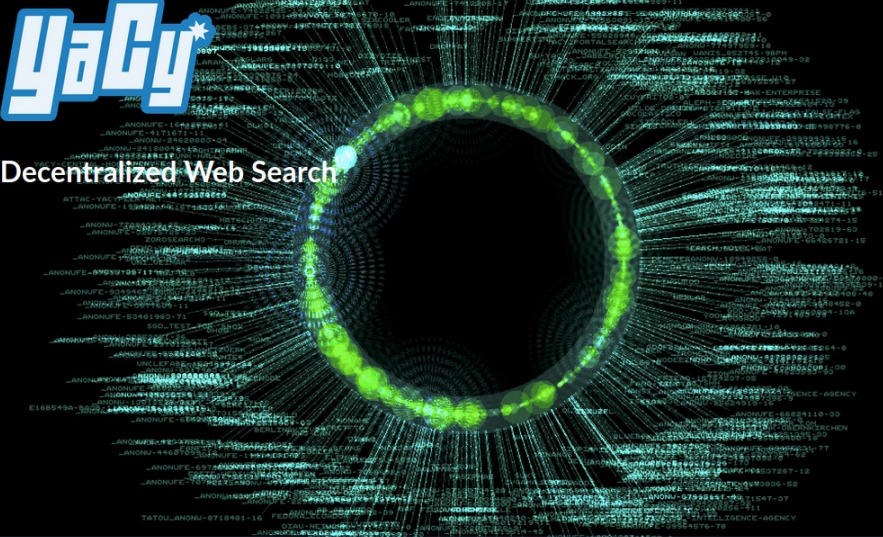
License: [GNU General Public License v3.0 only](#) | [Issue Tracker](#) | [Source Code](#) | [Build Metadata](#) | [Technical info](#)

Alternatieve zoekmachines

Of draai je *eigen* peer-to-peer zoekmachine:

- YaCy
- Test mijn eigen server
<https://yacy.peterscholtens.net>

The image shows the YaCy logo in the top left corner. Below it, the text "Decentralized Web Search" is displayed. The background features a complex network diagram with a central green circular node and numerous smaller nodes connected by lines, representing a decentralized web search network.

Web Search Engine Software

YaCy is free software for your own search engine. Join a community of search engines or make your own search portal!

There are these three use cases you can choose from:

P2P Mode	Your Search Portal	Intranet Search
		
Web Search by the people, for the people: decentralized, all users are equal, no central, no search request storage, shared index.	Your YaCy installation is independent from other peers. Define your own web index and starting your own web crawl.	Create a search portal for your intranet or web pages or your (shared) file system.

Advies 2

“Gebruik open standaarden en crossplatform software”

“In Real Life” analogieën

- Stel je een wereld voor waarin:
 - Bij de toegang van snelweg A67 staat een bord: “alleen geschikt voor Toyota rijders”.
 - Waarschuwing langs de A50, “alleen hulp onderweg voor BMW rijders”.
 - N325, “Geschikt voor iedereen die een VW merk rijdt”.

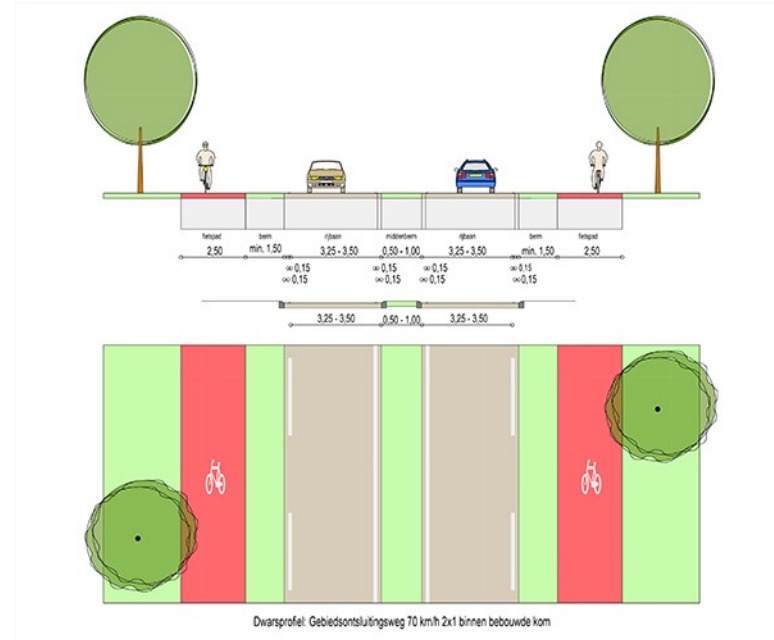
- Dit is natuurlijk alleen maar een humoristisch bord,.. maar het **uitsluiten** van andere programma's, netwerken, hardware is het belangrijkste wapen van de GAFAM.

We zijn omringt door open standaarden

Stel je voor, een stopcontact “alleen voor Miele”..?

Of een verlengsnoer “alleen geschikt voor Whirlpool”..?

- Gelukkig zijn er wel standaarden voor deze infrastructuur:
 - dus elk merk auto kan de weg gebruiken
 - Alle elektra is compatibel
- Maar waarom **niet** voor elektronische documenten, chat programma's etc...?

Maar OOXML is toch open?

zegt Microsoft zelf...

- Het wordt een *de-facto* standaard genoemd, bepaald door de markt (die ze al veroverd hadden voordat deze standaard publiek beschikbaar was gemaakt).
- Veel [kritiek](#) geweest: geen echte open standaard volgens [FSFE](#) en ook bijv. [Google](#).
- Zeker niet zo *eenvoudig als mogelijk* met **6000** pagina's ook nauwelijks te begrijpen (De [Open Document Foundation](#) bereikt met slechts **800** pagina's hetzelfde...)
- Een goede [de-jure](#) standaard ("bij wet" of standaardisatie instituut gedefinieerd) maak je door:
 - Met een zo breed mogelijk publiek te overleggen
 - Door goed te bespreken en overbodige of verwarrende zaken weg te laten:
"Schrijven is schrappen"
- Gelukkig heeft de overheid zichzelf [verplicht](#) om ODF te gebruiken? Dus waarom doe je niet gewoon mee :-)

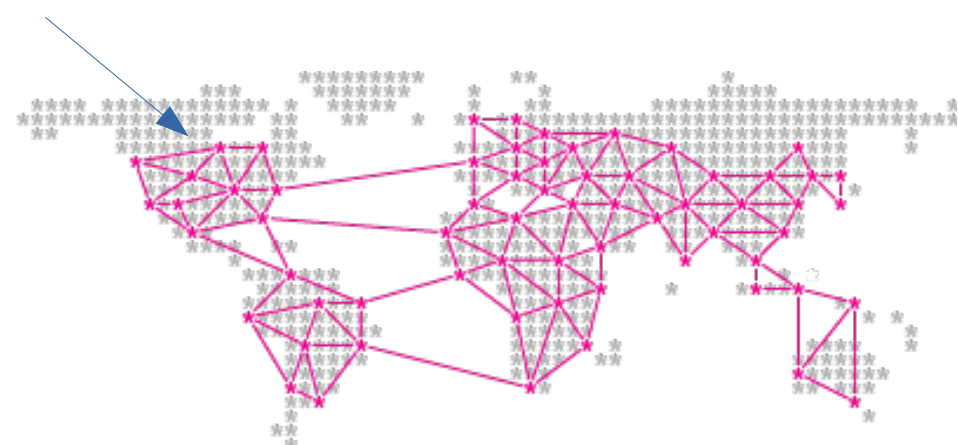
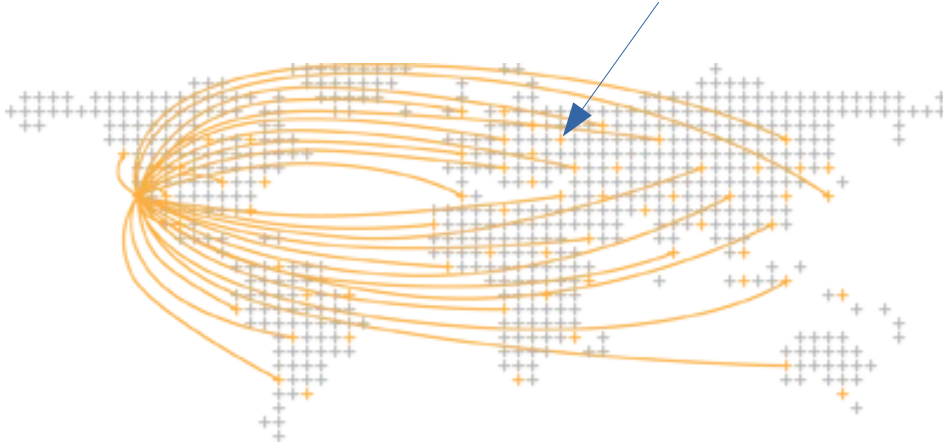
Advies 3

“Gebruik naast je huidige gesloten communicatiesystemen ten minste één volledig open-bron en gedistribueerd systeem.”

(Dan blokkeer je de ontwikkeling tenminste niet, dat doen je wel met *“Ik communiceer alleen nog met Whatsapp”* mentaliteit)

(De)centralisatie

Niet zo, maar zo!

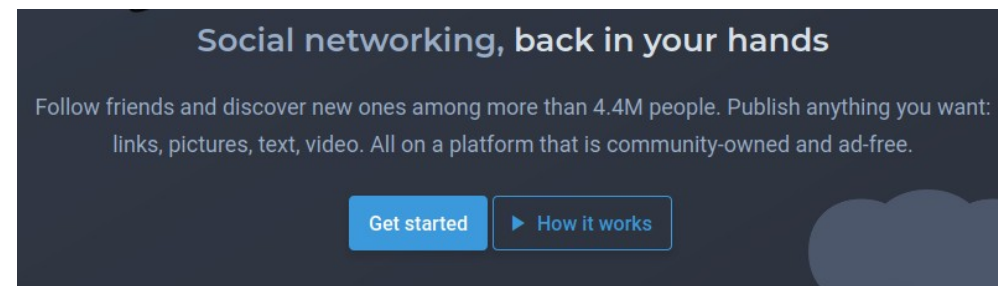

- Er is echt **géén** technische noodzaak om alles te centraliseren.
- Centrale opslag is vooral handig om het gedrag van jou en je kennissen te analyseren:
 - Voor de investeerders achter GAFAM
 - Voor spionage diensten
 - Voor criminelen...
- Centrale opslag is kwetsbaar: **“hoe groter de buit, hoe meer dunner de ruit (om in te breken)”**
- Het beste is dus een zoveel mogelijk gedistribueerd systeem gebruiken, of je gegevens alleen maar met je gesprekpartners te delen.

Open Source alternatieven voor chat, instant messaging, vriendennetwerk

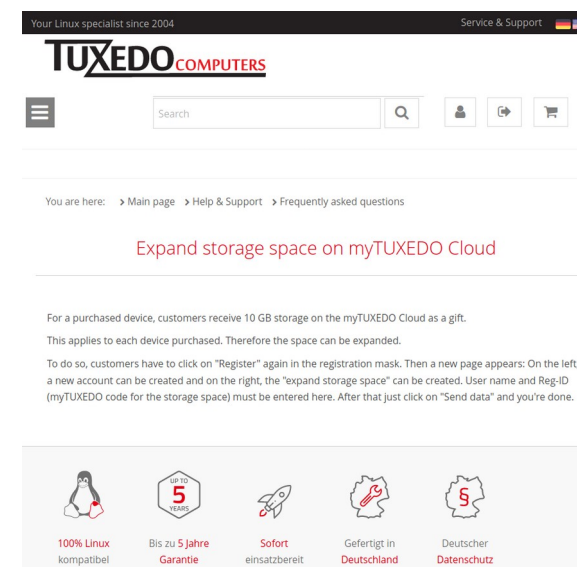
- <https://diasporafoundation.org>
 - Facebook alternatief
 - <https://matrix.org>
 - Veel soorten clients, en veel apps die je kunt gebruiken tijdens de chat:
 - Door franse overheid al in gebruik
 - Idem door Duitse leger
 - Veel [bruggen](#) naar andere systemen: IRC, Whatsapp, Skype, Telegram,...
- Zelf een server opzetten, zie mijn vorige presentatie uit 2017 o.a. [hier](#)

- <https://joinmastodon.org> (Met duidelijke video "How it works")
- Of doe als Edward Snowden:
 - <https://www.signal.org>

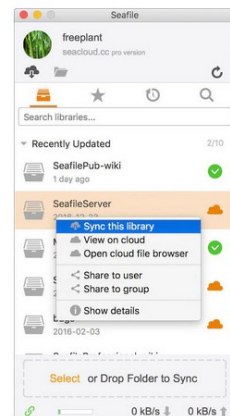
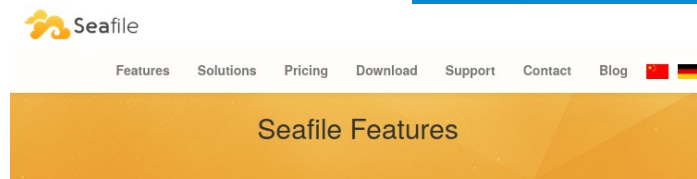
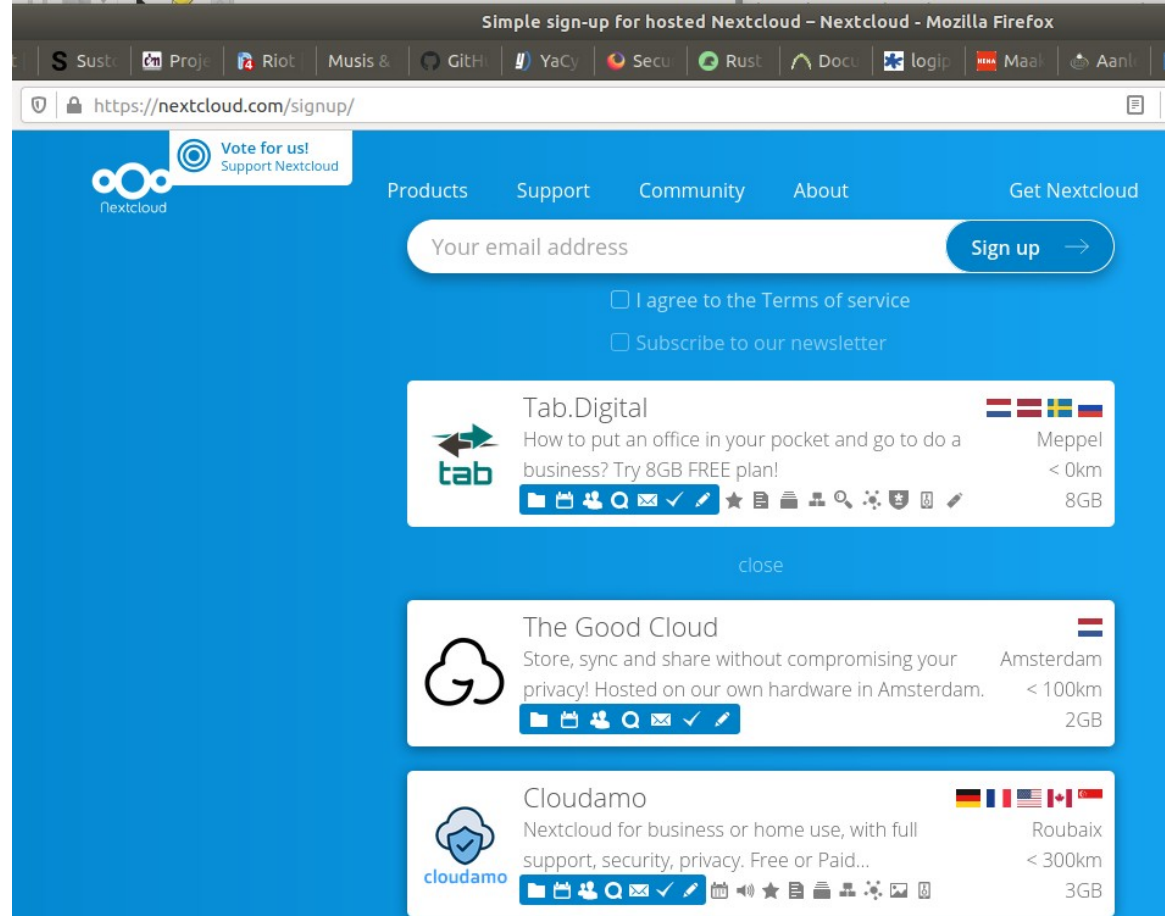
Open Source alternatieven voor documenten

- Nextcloud
- Seafile
- Gebruik een Next Cloud of Seafile service
 - [Mijncloudoffice.nl](https://mijncloudoffice.nl)
 - <https://nextcloud.com/providers/>
 - Kies “change provider” om meer aanbieders te zien.
- Of gratis 10Gbyte bij nieuwe PC:

Open Source alternatieven

- Gebruik een Next Cloud instance:
 - <https://nextcloud.com/providers/>
 - Kies “change provider” om meer aanbieders te zien.
 - Documenten veranderen in in de browser? [Mijncloudoffice.nl](https://mijncloudoffice.nl)
- Of gebruik de Seafile service:

Cross Platform File Syncing

Seafile organize files into libraries. Each library can be synced into any desktop computer, including Windows, Mac and Linux. User can also selectively sync any folder. Seafile provides very fast file syncing. Tens of thousands of small files can be synced in a minute.

Berichten & documenten gecombineerd

- Steeds meer integratie van systemen om te discussiëren en bestanden uit te wisselen.
 - Nextcloud
 - <https://www.collaboraoffice.com/>
- Een nog breder idee van Tim Berners-Lee: Solid
 - Al je data verblijft op de plek die jezelf kiest
 - De apps (programmaatjes dus) download je voor gebruik.
 - Nog heel erg in ontwikkeling...

Jouw Gegevens

- Zijn jouw gegevens echt uniek?
- Dropbox [ieee.spectrum.org] leest je bestanden en is daarom supersnel met upload:
 - Je probeert je eigen CD's te uploaden
 - De Dropbox App herkent het bestand
 - De Dropbox Server zegt “Heb ik al”
 - Snellere *schijnbare* upload dan technisch kan.
- Microsoft Cloud: zelfs veel grote bedrijven zetten al hun data hierin....
 - Dus dat zit het wel goed?
 - Voor een leek is dit onleesbaar: “Urg vf irefyrhgryq, znne ubr xha wr qng pbagebyrera?”
 - *Het lijkt voor jou versleuteld, maar hoe kun je dat controleren?*
 - <https://www.xarg.org/tools/caesar-cipher/>
 - En je wordt natuurlijk gedwongen om de Microsoft ~~de-jure~~ **de-facto** standaarden te gebruiken.
- Centralisatie van opslag / service betekent ook grotere buit als je kunt inbreken, of dat alles stopt als een graafmachine iets te enthousiast aan het werk is.

Advies 4

*“Houd bij elke aanschaf van nieuwe hardware al rekening met dat je mogelijk **ooit** Linux of open-bron software wilt gebruiken.”*

Hoe word je afhankelijk gemaakt en gehouden met hardware?

- Er is hele historie van gesloten hardware om andere software makers uit te sluiten denk aan:
 - software modems, ook wel winmodems genoemd.
 - printers met **parallele poort** aansluiten die geen open protocol hadden (Canon).
- Aansluitingen die door slechts een fabrikant ondersteund worden: Apple-only **FireWire**, **Lightning**
- Versneld **geplande veroudering**... het is niet eens innovatief 🙄, dat gebeurde al in het tijdperk van de **gloeilampen**.
- Slimme telefoons die je niet of moeilijk kunt 'rooten'. Ook al zijn ze End-of-Life.
- Webcam, GPS, IoT: speciale protocollen en software nodig om te besturen?

Hoe kies je herbruikbare hardware, misschien voor een 2^e leven met open-bron software?

- Heel simpel: *controleer* voor aanschaf of je nieuwe apparaat ook met open-bron software werkt (of vraag het in de winkel). Zoals:
- Webcam: voor [Skype](#) met [USB Video Class \(UVC\)](#) aansluiting
- GPS
 - format up en downloaden [GPSbabel](#).
 - Ander gereedschap zie [GPSTools](#), [ubuntupit](#)
- Smartphone
 - – Gebruik open apps, op je huidige Android: <https://f-droid.org>
 - – Geheel open besturingsstelsel voor 2e leven: [LineageOS](#), [postmarketOS](#)
 - – Geheel openbesturingsstelsel bij aanschaf [/e/ foundation](#), [shop](#), [Purism Librem 5](#), [PinePhone](#).

Voor Desktop en Laptop PC's

- Je hebt systemen met Linux voorgeïnstalleerd, dat is de beste garantie dat het werkt:
 - <https://www.tuxedocomputers.com>
 - <https://system76.com/>
 - <https://www.linuxlaptop.be/>
 - <https://laptopzelfsamenstellen.nl/linux-laptops/>
 - <http://linuxcomputers.nl/>
 - <https://slimbook.es/en/linux2>
- Waarom adviseer ik geen Dell / HP of andere grote partij?
 - Vaak alleen kleinere en minder krachtige versies van de hardware
 - Beperkte support (je bent voor hen gebruiker uit een 1% markt)
 - Geruchten over in geheel niet leveren zodra ... het GAFAM irriteert.
- Maar, er is geen open-source for Apple hardware? Inderdaad. Nou [Linus](#) gebruikt zelf een Mac als Notebook, maar voor iPad, iPhone zijn er hooguit open source [apps](#)

Hergebruik, beter voor iedereen.

- Gebruik je **recht op reparatie** en nalevering van onderdelen (vanaf 2021 verplicht 10 jaar na aanschaf)
 - Vooral gedreven door activist **Louis Rossmann**.
- Kijk op sites met **repareerbaarheidsscores**

Advies 5

“Stap niet in één keer over op geheel andere applicaties en ook nog een ander besturingssysteem dat je niet gewend bent. Grote kans dat gefrusteerd raakt en het opgeeft.”

Hoe lang heb je gedaan om nu alles te leren?

Neem de tijd!

- Gebruik eerst open-bron programma's die **cross-platform** gebruikt kunnen worden, dwzdat ze zowel onder Mac, Windows als Linux werken.
 - Van Microsoft Visio → [Inkscape](#)
 - Microsoft Office 365 → [Libre Office](#)
- Vaak kun je programma voor programma overstappen in je eigen tempo: ik gebruik nu Inkspace (open bron) ipv MSVisio en copy-and-paste de plaatjes voor behoud van vector formaat.
- **Doe niet:** overstappen op Linux en dan toch vasthouden aan een Windows-only programma omdat je dat wel kunt gebruiken in [Wine](#) (windows translator) [Herbert Blankestijn podcast]
Beter een tevreden (open-bron) gebruiker die alleen nog een gesloten OS heeft (Windows of OSX) dan een geforceerde Linux gebruiker die zichzelf met Wine frusteeert.
- (disclaimer, geen anti-Wine, maar ik gebruik het alleen voor niet-kritische applicaties die ik toch even in Linux wil gebruiken: als het fout gaat, geen m/v overboord.)

Advies 6

*“Bij software, kies **niet** de spik-splinternieuwste versie: je laat je avondje uit toch ook niet verpesten door het laatste experiment^[*] van de kok?”*

[*] Van een experiment dat niet fout kan gaan leer je niets :-)

Welke software versie dan wel?

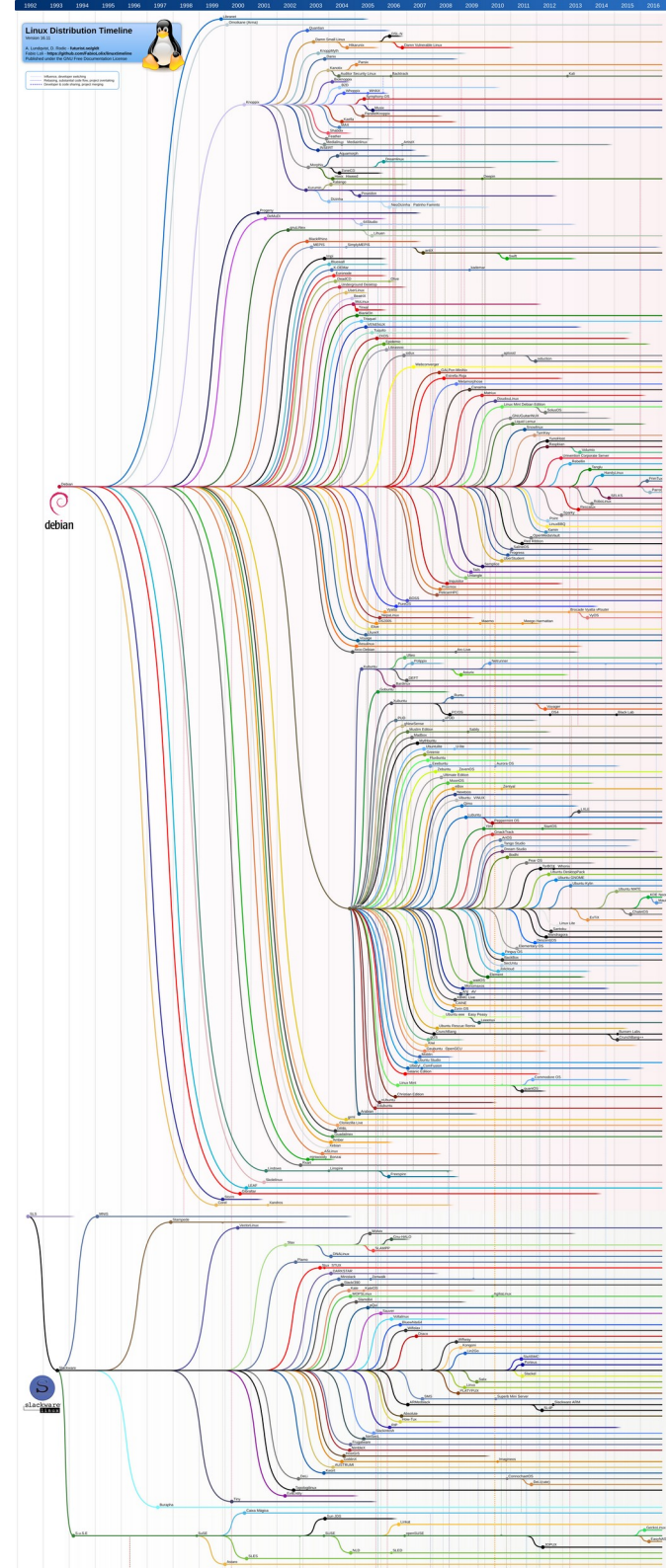
- We hebben allemaal geleerd dat hoger beter is (Firefox heeft 79.0!) **maar** met open source heb je ook altijd een kijkje in de keuken, dus als beginner kies:
- Een Long Term Support (LTS) versie
 - 5 jaar voor thuisgebruikers bijv. Ubuntu 20.04LTS
 - Nog langer voor industrie RedHat, CentOS
- Liever een stabiele, iets oudere versie
 - Libre Office 6.4.5 recent met de minste fouten, voor stabiel gebruik.
 - Libre Office 7.0.0, met de nieuwste features, is nu net uit, maar werken ze allemaal ook goed? Ik stap zelf pas over bij 7.0.5 or hoger.
- Download je van sourceforge.net, github of andere site, let dan op:
 - Slechts een auteur... Wat als die stopt? Hoe groot is de community?
 - De laatste update was 4 jaar geleden? Dat heet [abandonware](#)
- Wil je echt alles weten over de voorkeursversienummering in open-bron software zie [semver.org](#)

Advies 7

“Informeer je breed over applicaties, distributies etc. Open source heeft heel veel zijwegen. Als beginner, blijf op de gebaande paden.”

Know more!

- Voor Linuxdistributies kijk op: [Distrowatch](#)
 - Ja, er zijn meer dan 100 soorten Linuxes (of geweest).
 - Zie de [cambrische explosie](#) van distributies die wordt [bijgehouden](#) sinds 1992 ;-)
- Test eventueel eerst in [Virtuele Machine](#), thuisgebruik mag altijd (PUEL).
- Apple is afgeleid van BSD en dat is weer afgeleid van van UNIX: het heeft dus dezelfde oorsprong als Linux. Intern is niet zo verschillend, vooral de grafische schil is de waarde van Apple.
- BSD licentie: heeft geen verplichting dat andere ook hun wijzigingen moeten te openbaren.
- GPL licentie: wel verplichting wijzigingen te openbaren (Steve Ballmer “Cancer!”) Daarom wel veel populairder geworden.

Samenvatting

- 1 Kies een zoekmachine (en toetsenbord!) die niet je zoekgeschiedenis leest en bewaart, dan kom je nog eens buiten je bubbel
- 2 Gebruik open standaarden en crossplatform software
- 3 Gebruik naast je huidige gesloten communicatie-systemen ten minste één volledig open-bron en gedistribueerd systeem.
- 4 Houdt bij elke aanschaf van nieuwe hardware al rekening met dat je mogelijk ooit Linux of open-bron software wilt gebruiken.
- 5 Stap niet in één keer over op geheel andere applicaties en ook nog een ander besturingssysteem dat je niet gewend bent. Grote kans dat gefrusteerd raakt en het opgeeft.
- 6 Bij software, kies niet de spik-splinternieuwste versie: je laat je avondje uit toch ook niet verpesten door het laatste experiment van de kok?
- 7 Informeer je breed over applicaties, distributies etc. Open source heeft heel veel zijwegen. Als beginner, blijf op de gebaande paden.

Last but not least, open-bron software, wie helpt je hierbij?

- De corporate charter van [Freedom Internet](#) geeft voorkeur aan duidelijke standaarden en open source, Jippie!!!
- Bij XS4ALL **was** dit ook zo, (32 visies op internet, 2011) maar het tabblad “maatschappelijk” is vandaag de dag geheel verdwenen.
- KPN, Ziggo waarschijnlijk niet... want **grote** bedrijven doen het liefst zaken met ... **grote** bedrijven, kijk maar naar de verhoudingen:
 - Jij tegen over KPN is als één tegenover 2.1 miljoen
 - KPN omzet ten opzichte van Microsoft is **één tegenover 20**.
- Je kunt ook zelf helpen om actie te voeren:
 - <https://publiccode.eu/> “Waarom is software gemaakt met publiek geld niet vrijgegeven als publieke software?”
- Informatie:
 - <https://fsfe.org/index.nl.html>
 - [Mozilla](#) “Internet for the People, **not** for Profit”
 - Neem deel aan **Linux Nijmegen** (gratis toegang en presentaties zijn later na te lezen. Meld je aan via [nieuwsbrief](#) of via [Meetup](#) of raadpleeg [IRC](#))